

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PREZYDENTA MACEDONII ZA DELIKT KONSTYTUCYJNY

I

Prezydent może zostać pociągnięty do odpowiedzialności konstytucyjnej za popełnienie deliktu konstytucyjnego. Deliktem, jako przesłanką pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej, może być naruszenie konstytucji lub ustawy, którego dopuścił się prezydent¹. Czyny będące deliktem konstytucyjnym muszą łącznie posiadać następujące cechy: nie są przestępstwem w rozumieniu prawa karnego, zostały dokonane w związku z pełnioną funkcją, mają charakter zawiniony oraz naruszają konstytucję lub ustawę².

Przedmiotem niniejszego opracowania są regulacje prawne obowiązujące w Macedonii. I choć są to tylko rozważania teoretyczne, bo jak dotąd nie było przypadku pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta Macedonii, to dobrze się stało, że ustrojodawca macedoński nie zlekceważył tak ważnej kwestii, jaką jest problem odpowiedzialności osób sprawujących władzę i ściśle związany z nią problem jej nadużywania.

¹ Zob. W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 210–211, S. Grabowska, *Delikt konstytucyjny*, (w:) (red.) W. Skrzydło, S. Grabowska, R. Grabowski, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz encyklopedyczny*, Warszawa 2009, s. 135–136.

² J. Sobczak, *Sądy i trybunały*, (w:) (red.) W. Skrzydło, *Polskie prawo konstytucyjne*, Lublin 2005, s. 414.

Idea kontroli działań władzy, realizowanej przez rozbudowany zespół wyspecjalizowanych instytucji, stała się fundamentem coraz bardziej rozbudowanej we współczesnych państwach koncepcji państwa prawnego. Szczególnie mocno podkreśla się w niej nadrzędność prawa nad instytucjami państwa, a co za tym idzie – osobami sprawującymi różnego rodzaju urzędy publiczne, a także zasadę legalizmu. Dopełnieniem takiego ujęcia są rozbudowane systemy odpowiedzialności urzędniczej, obejmujące odpowiedzialność dyscyplinarną, prawną na zasadach ogólnych, polityczną oraz konstytucyjną³.

II

Konstytucja Macedonii w art. 87 ust. 1 stanowi, iż Prezydent Republiki ponosi odpowiedzialność za naruszenie Konstytucji i ustaw przy wykonywaniu swoich praw i zadań⁴.

Ustrojodawcy w Macedonii sformułowali zakres odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta dość lakonicznie⁵. Nieprecyzyjne, o dużej pojemności przedmiotowej określenie przesłanki może świadczyć o tym, że parlament może nadużywać przyznanego mu uprawnienia do oskarżania najwyższego funkcjonariusza w państwie⁶. Ponadto szerokie ujęcie przesłanki odpowiedzialności może prowadzić do sytuacji ukrycia zamiaru pociągnięcia prezydenta do odpowiedzialności politycznej pod pozorem *quasi* odpowiedzialności konstytucyjnej⁷. Ustrojodawca macedoński zakresem deliktu konstytucyjnego prezydenta objął nie tylko naruszenie konstytucji, ale także naruszenie ustawy⁸. Przepisy konstytucyjne nie

³ Zob. M. Pietrzak, *Odpowiedzialność konstytucyjna w Polsce*, Warszawa 1992, s. 8–9.

⁴ *Konstytucja Macedonii*, tłum. T. Wójcik, wstęp J. Jackowicz, Warszawa 1999, Ustawa nr 08 – 4642/1 z dnia 17 listopada 1991 r. Konstytucja Republiki Macedonii (Службен весник на Република Македонија [oficjalny publikator państwowy] nr 52, poz. 998 z dnia 22 listopada 1991 r.), tekst dostępny na stronie internetowej: http://www.sobranie.mk/default_mk.asp?ItemID=A431BEE83F63594B8FE11-DA66C97BEAF (dostęp – 15.10.2016).

⁵ *Конституирање на Република Македонија како модерна правна држава (зборник на трудови)*, Скопје, Правен факултет, 1995, s. 45.

⁶ A. Młynarska-Sobaczewska, *Formy odpowiedzialności konstytucyjnej w Republice Macedonii*, (w:) (red.) S. Grabowska, R. Grabowski, *Formy odpowiedzialności konstytucyjnej w państwach europejskich*, Toruń 2010, s. 184–186.

⁷ K. Bódiné Beliznai, G. Föglein, A. Horváth, G. Máthé, B. Mezey, M. T. Révész, I. Stipta, *A Magyar polgári állam szervei*, (w:) (red.) M. Barna, *Magyar alkotmánytörténet*, Budapest 2003, s. 381.

⁸ *Конституирање на Република Македонија...*, s. 48.

wprowadzają w tym zakresie żadnych wyłączeń. Oznacza to, iż jedynym uzasadnieniem możliwości pociągnięcia prezydenta do odpowiedzialności jest naruszenie przez niego przepisu konstytucji lub ustawy, niezależnie od wagi i rodzaju tego naruszenia⁹.

Przepisy regulujące ramy deliktu konstytucyjnego mogą być rozumiane dwojako – do ich popełnienia dochodzi w czasie trwania kadencji albo w związku z zajmowanym stanowiskiem. Analiza przepisów konstytucyjnych skłania do przyjęcia tej drugiej interpretacji, czyli do popełnienia deliktu dochodzi w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie urzędowania. Oznacza to: 1) podjęcie przez prezydenta działań spoza zakresu przysługujących mu kompetencji, ale możliwych do podjęcia ze względu na zajmowane stanowisko; 2) podjęcie działań w ramach swoich uprawnień, lecz z naruszeniem prawa. Jest to delikt konstytucyjny w sensie materialnym.

III

Na specyfikę odpowiedzialności konstytucyjnej, oprócz jej charakterystyki podmiotowo-przedmiotowej, składa się również odmienne postępowanie. W ramach procedury pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej wyróżnia się kilka etapów. Postępowanie rozpoczyna złożenie przez grupę inicjatorów wniosku w sprawie popełnienia deliktu konstytucyjnego przez prezydenta oraz przeprowadzenie postępowania wstępnego w parlamencie (przez komisję parlamentarną bądź przez izbę). Następnie odbywa się debata na posiedzeniu plenarnym izby lub – jeśli w państwie funkcjonuje parlament dwuizbowy – na wspólnym posiedzeniu obu izb. W dalszej kolejności podejmowana jest uchwała o postawieniu prezydenta w stan oskarżenia przed sądem konstytucyjnym. Poparcie wniosku o pociągnięcie prezydenta do odpowiedzialności konstytucyjnej przez większość głosujących skutkuje przekazaniem sprawy do sądu konstytucyjnego, gdzie przeprowadzane jest postępowanie i badane są zarzuty stawiane prezydentowi. Po zakończeniu postępowania sąd wydaje orzeczenie w sprawie popełnienia przez prezydenta deliktu konstytucyjnego.

Uzupełnieniem oraz rozszerzeniem regulacji art. 87 Konstytucji Macedonii dotyczących odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta jest

⁹ P. Rzegocki, *Macedonia*, (w:) (red.) M. Barański, *Systemy polityczne państw Europy Środkowej i Wschodniej. Ustrój, organy władzy, partie polityczne*, Katowice 2005, s. 225.

regulamin Zgromadzenia Republiki Macedonii¹⁰ oraz regulamin Sądu Konstytucyjnego Republiki Macedonii¹¹. Ustrojodawca macedoński nie umieścił całości przepisów dotyczących tej tematyki w jednym akcie prawnym, co zapewniłoby przejrzystość i wyeliminowało szereg problemów wynikających ze stosowania wielu aktów prawnych w ramach tej samej procedury.

Rozproszenie regulacji z tej samej dziedziny w wielu aktach prawnych może prowadzić do powielania tych samych przepisów. W efekcie może dojść do powstania nieścisłości lub wręcz kolizji norm prawnych, podczas gdy z założenia ustawa ma doprecyzować regulacje konstytucyjne i umożliwić ich stosowanie, w tym wypadku poprzez uregulowanie postępowania w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta.

Procedurę postawienia prezydenta w stan oskarżenia w związku z popełnieniem deliktu konstytucyjnego mogą wszcząć parlamentarzyści. Ustawodawca macedoński ustalił, że do ważności złożenia wniosku wymagane jest poparcie minimum trzydziestu parlamentarzystów¹², co stanowi jedną czwartą lub ponad jedna piątą członków parlamentu, w zależności od aktualnej liczby deputowanych¹³. Przepisy macedońskie wprowadzają wymogi, jakie powinien spełniać wniosek¹⁴. Wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej Prezydenta Macedonii musi zawierać uzasadnienie, obejmujące wyjaśnienie przyczyn wszczęcia procedury wobec prezydenta, opis zarzucanego czynu i dowody wskazujące na to, że naruszył on konstytucję¹⁵. Jeśli wniosek nie spełnia tych

¹⁰ Regulamin Zgromadzenia Republiki Macedonii nr 07 – 2955/1 z dnia 18 lipca 2008 r., (CB nr 91, poz. 1698 z dnia 21 lipca 2008 r.) – Деловник на Собранието на Република Македонија бр 07 – 2955/1 од 18. јули 2008 г. (CB бр 91, поз. 1698 од 21. јули 2008 г.) Tekst dostępny na stronie internetowej: <http://www.slvesnik.com.mk/Issues/E20E028393F4AF4C93B6D8C1522528F3.pdf> (dostęp – 15.10.2016).

¹¹ Ustawa nr 394/92 z dnia 9 listopada 1992 r. regulamin Sądu Konstytucyjnego Republiki Macedonii (CB nr 70, poz. 1354 z dnia 14 listopada 1992 r.) – Деловник на Уставниот Суд на Република Македонија, бр 394/92 од 9 ноември 1992 година (CB бр 70, поз. 1354 од 14 ноември 1992 г.) Tekst dostępny na stronie internetowej: <http://www.constitutionalcourt.mk/domino/WEBSUD.nsf> (dostęp – 15.10.2016).

¹² Art. 205 regulaminu Zgromadzenia Republiki Macedonii.

¹³ Zgodnie z art. 62 ust. 1 Konstytucji Macedonii w skład Zgromadzenia Republiki Macedonii może wchodzić od 120 do 140 deputowanych.

¹⁴ A. Bačić, *Parlamentarno pravo – hrvatske i poredbene parlamentarne procedure*, Split 2004, s. 115.

¹⁵ Art. 205 regulaminu Zgromadzenia. Zob.: *Конституирање на Република Македонија...*, s. 55.

wymogów, Przewodniczący Zgromadzenia wzywa wnioskodawców do uzupełnienia go w terminie pięciu dni¹⁶.

O fakcie złożenia wniosku w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej przewodniczący parlamentu powiadamia prezydenta. Następnie przewodniczący parlamentu przekazuje złożony wniosek do właściwej komisji, której zadaniem jest wstępne zbadanie zasadności zarzutów przedstawionych w tym wniosku. Ponadto wniosek ten jest powielany i przekazywany do wiadomości wszystkich parlamentarzystów.

IV

Prace związane z analizą zarzutów postawionych we wniosku o pociągnięcie prezydenta do odpowiedzialności konstytucyjnej mają co do zasady swój początek w komisji parlamentarnej, której zadaniem jest zbadanie zarzutów oraz materiału dowodowego. Decyzję o postawieniu prezydenta w stan oskarżenia podejmuje parlament, ale komisja przedstawia sprawozdanie zawierające informacje, na podstawie których parlamentarzyści podejmują uchwałę w przedmiotowej sprawie. Jednak nie we wszystkich państwach przekazanie wniosku o pociągnięcie prezydenta do odpowiedzialności konstytucyjnej komisji jest obligatoryjne. Niektóre państwa pomijają udział komisji w postępowaniu w sprawie oskarżenia prezydenta o delikt konstytucyjny, w innych udział taki jest fakultatywny, choć może być także obligatoryjny.

W przypadku uregulowań macedońskich uchwała parlamentu o postawieniu w stan oskarżenia prezydenta jest poprzedzona wstępnym postępowaniem przeprowadzonym przez właściwą komisję. Może to być komisja stała lub jej podkomisja, bądź komisja powołana specjalnie w tym celu. W Macedonii, zgodnie z art. 206 regulaminu Zgromadzenia, w ciągu pięciu dni od daty złożenia wniosku zostaje powołana komisja specjalna celem zbadania podstaw oskarżenia zawartego we wniosku o pociągnięcie prezydenta do odpowiedzialności konstytucyjnej. Prezydent może przedstawić na piśmie swoje stanowisko Komisji w stosunku do zarzutów zawartych we wstępnym wniosku o pociągnięcie go do odpowiedzialności¹⁷. Komisja ma siedem dni od swego ukonstytuowania na zbadanie wniosku i stawianych prezydentowi zarzutów. Komisja ta składa się z przewodniczącego oraz dziesięciu członków wybranych przez

¹⁶ Art. 205 ust. 2–3 regulaminu Zgromadzenia Republiki Macedonii.

¹⁷ Art. 207 regulaminu Zgromadzenia Macedonii.

Zgromadzenie na wniosek Komisji Zgromadzenia do spraw wyborów i nominacji. Skład tej komisji uzależniony jest od składu Zgromadzenia¹⁸. Oznacza to, iż powinien być parytetowy, czyli reprezentatywny w stosunku do liczby członków ugrupowań parlamentarnych oraz niezrzeszonych parlamentarzystów.

Dość krótki termin, jaki ma komisja na zapoznanie się z wnioskiem i zarzutami, pozwala jedynie na rozpoznanie zarzutów zawartych we wniosku oraz zbadanie ich zasadności na podstawie posiadanych dokumentów. Może ona również zwrócić się o opinie do ekspertów, choć z uwagi na ograniczenia czasowe jest to znacznie utrudnione.

Po zakończeniu prac z wnioskiem w komisji, sprawozdanie z jej prac zostaje niezwłocznie przekazane przewodniczącemu parlamentu, który informuje członków parlamentu o stanowisku komisji. Przepisy macedońskie wyznaczają krótki termin – Przewodniczący Zgromadzenia Republiki zarządza posiedzenie w ciągu siedmiu dni od otrzymania sprawozdania komisji¹⁹.

Kolejnym krokiem w postępowaniu jest posiedzenie parlamentu, podczas którego ma miejsce debata nad wnioskiem i nad sprawozdaniem komisji oraz głosowanie w sprawie postawienia w stan oskarżenia prezydenta w związku z popełnieniem deliktu konstytucyjnego. Przedstawiciel wnioskodawców ma prawo zaprezentować swoje stanowisko, a sprawozdawca komisji przedstawia sprawozdanie będące wynikiem prac komisji. Parlamentarzyści mogą zadawać pytania i brać udział w debacie. Posiedzenie kończy zarządzane przez przewodniczącego głosowanie w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta. Zgromadzenie Republiki Macedonii podejmuje uchwałę o pociągnięciu Prezydenta do odpowiedzialności konstytucyjnej większością dwóch trzecich głosów ogólnej liczby członków²⁰. Przewodniczący Zgromadzenia przesyła do Sądu Konstytucyjnego wniosek zawierający opis działań lub zaniechań prezydenta, jak również dowody potwierdzające naruszenie konstytucji i ustaw²¹, informując o tym fakcie prezydenta²².

¹⁸ J. Wojnicki, *Zgromadzenie. Parlament Macedonii*, Warszawa 2008, s. 23–24.

¹⁹ Art. 208 regulaminu Zgromadzenia Republiki Macedonii.

²⁰ Art. 87 Konstytucji, art. 210 regulaminu Republiki Macedonii. Zob. P. Mikuli, *Pozycja ustrojowa i funkcje Zgromadzenia Republiki Macedonii*, (w:) (red.) J. Czajowski, M. Grzybowski, *Parlamenty państw europejskich*, Kraków 2005, s. 74–75.

²¹ Art. 59 ust. 2 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym.

²² P. Mikuli, *Pozycja ustrojowa i funkcje Zgromadzenia...*, s. 74.

Przepisy konstytucyjne oraz ustawowe w Macedonii nie regulują sytuacji ponownego wystąpienia z wnioskiem o postawienie prezydenta w stan oskarżenia z tego samego powodu. W mojej opinii, jeśli parlament nie poparł wniosku w tej sprawie, niedopuszczalne jest wskazywanie tego samego czynu jako podstawy kolejnego wniosku. Ponowne złożenie wniosku dotyczącego tych samych czynów jest natomiast zasadne po ujawnieniu nowych, istotnych dla sprawy dowodów i okoliczności.

V

Kolejnym etapem postępowania w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta jest rozpatrzenie sprawy w sądzie konstytucyjnym²³. Co do zasady, w przypadku oskarżenia prezydenta o popełnienie deliktu konstytucyjnego sąd konstytucyjny orzeka na rozprawie głównej po przeprowadzeniu postępowania wstępnego w sprawie.

W Macedonii Sąd Konstytucyjny składa się z dziewięciu sędziów, wybieranych przez Zgromadzenie większością głosów ogólnej liczby deputowanych²⁴. Kadencja sędziów trwa 9 lat bez prawa powtórnego wyboru²⁵. Wymagane kworum stanowi pięciu sędziów, jednak w przypadku, gdy decyzje podejmowane są większością dwóch trzecich głosów, w posiedzeniu Sądu musi uczestniczyć co najmniej sześciu sędziów²⁶.

W Macedonii przepisy nie przewidują postępowania wstępnego. Dlatego też po doręczeniu prezydentowi aktu oskarżenia i ewentualnym otrzymaniu jego odpowiedzi, przewodniczący Sądu Konstytucyjnego zarządza w terminie siedmiu dni²⁷ publiczne wysłuchanie w sprawie popełnienia przez prezydenta deliktu konstytucyjnego. W posiedzeniu Sądu Konstytucyjnego może wziąć udział prezydent.

Przewodniczący Sądu Konstytucyjnego rozpoczyna rozprawę w sprawie popełnienia przez prezydenta deliktu konstytucyjnego od przedstawienia aktu oskarżenia wraz z uzasadnieniem. Przepisy macedońskie nie regulują kwestii udziału przedstawiciela Zgromadzenia Narodowego w postępowaniu przed Sądem Konstytucyjnym, jednakże jego obecność

²³ E. Zwierzchowski, *Sądownictwo konstytucyjne*, Białystok 1994, s. 151–155.

²⁴ P. Rzegocki, *Macedonia*, s. 228–229.

²⁵ J. Wojnicki, *System konstytucyjny Macedonii*, Warszawa 2009, s. 69.

²⁶ Art. 109 Konstytucji Macedonii, art. 6 ustawy o Sądzie Konstytucyjnym Macedonii.

²⁷ Art. 24 ust. 2 regulaminu Sądu Konstytucyjnego Macedonii.

na rozprawie wydaje się uzasadniona²⁸. Na rozprawie badane są dowody, analizowane ekspertyzy i opinie biegłych. Ponadto wysłuchany zostaje prezydent, który może przestawić dowody na swoją obronę, oraz przedstawiciel parlamentu. Po zakończeniu postępowania przewodniczący zarządza głosowanie w sprawie popełnienia przez prezydenta deliktu konstytucyjnego. W Macedonii wyrok zapada większością dwóch trzecich wszystkich członków Sądu Konstytucyjnego²⁹. Po wydaniu wyroku jego odpis przekazywany jest prezydentowi i parlamentowi. Orzeczenie Sądu Konstytucyjnego w tej sprawie jest ostateczne i nie podlega zaskarżeniu, a zatem postępowanie w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta jest jednoinstancyjne.

Realizując uprawnienia do orzekania w sprawach związanych z odpowiedzialnością konstytucyjną prezydenta, wynikające z regulacji konstytucyjnych oraz ustawowych, Sąd Konstytucyjny wydaje wyrok. Stwierdza w nim winę prezydenta, który dopuścił się popełnienia deliktu konstytucyjnego lub orzeka o bezzasadności stawianych prezydentowi w akcie oskarżenia zarzutów.

W Macedonii, jeśli Sąd Konstytucyjny wyrokiem stwierdzi zasadność zarzutów określonych w akcie oskarżenia, to *ex constitutione* prezydent zostaje złożony z urzędu³⁰. Oznacza to, że wyrok Sądu Konstytucyjnego zawiera tylko rozstrzygnięcie o winie lub niewinności. Wyrok nie służy wyznaczeniu kary, gdyż ta wynika z postanowień konstytucji.

Postępowanie w sprawie odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta może się wiązać z koniecznością podjęcia dodatkowych działań, takich jak zastępstwo prezydenta oraz przedterminowe wybory na urząd prezydenta. Zatem fakt opróżnienia urzędu prezydenta stwierdza Sąd Konstytucyjny, a Przewodniczący Zgromadzenia Republiki zastępuje Prezydenta do czasu wyboru i złożenia przysięgi przez nową głowę państwa. W tym czasie Przewodniczący Zgromadzenia uczestniczy w jego pracach bez prawa podejmowania decyzji wynikających z uprawnień przewodniczącego Zgromadzenia³¹. Po ogłoszeniu wyroku uznającego prezydenta winnym po-

²⁸ Takie rozwiązania przewidują np. regulacje bułgarskie, zob.: S. Grabowska, *Prezydent w parlamentarnym systemie rządów Republiki Bułgarii. Geneza – pozycja ustrojowa – odpowiedzialność konstytucyjna*. „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2014, nr 2(18), s. 119–130.

²⁹ Art. 87 ust. 2 Konstytucji Macedonii.

³⁰ Art. 87 ust. 3 Konstytucji Macedonii.

³¹ Art. 82 Konstytucji Macedonii.

pełnienia deliktu konstytucyjnego i złożeniu go z urzędu, w terminie czterdziestodniowym zarządzane są wybory na opróżniony urząd³².

VI

Można wskazać dwa cele, jakim służy instytucja odpowiedzialności konstytucyjnej. Pierwszym z nich jest zagwarantowanie realizacji konstytucji przez osoby pełniące najważniejsze funkcje w państwie, przy czym należy tu uwzględnić nie tylko powstrzymywanie się od naruszania jej postanowień, ale także podejmowanie aktywności służącej realizacji norm konstytucyjnych³³. Celem drugim jest zagwarantowanie, że podmioty odpowiedzialności konstytucyjnej będą w swej działalności uwzględniały zasady legalizmu oraz praworządności. Realizacja obu tych celów leży w interesie każdego z państw, a jej praktyczne stosowanie jest cechą charakterystyczną państwa prawnego³⁴.

BIBLIOGRAFIA

1. Bačić A., *Parlamentarno pravo – hrvatske i poredbene parlamentarne procedure*, Split 2004.
2. Bódiné Beliznai K., Föglein G., Horváth A., Máthé G., Mezey B., Révész M. T., Stipta I., *A Magyar polgári állam szervei*, (w:) (red.) M. Barna, *Magyar alkotmány-történet*, Budapest 2003.
3. Grabowska S., *Delikt konstytucyjny*, (w:) (red.) W. Skrzydło, S. Grabowska, R. Grabowski, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz encyklopedyczny*, Warszawa 2009.
4. Grabowska S., *Prezydent w parlamentarnym systemie rządów Republiki Bułgarii. Geneza – pozycja ustrojowa – odpowiedzialność konstytucyjna* „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2014, nr 2(18).
5. *Konstytucja Macedonii*, tłum. T. Wójcik, wstęp J. Jackowicz, Warszawa 1999.
6. Mikuli P., *Pozycja ustrojowa i funkcje Zgromadzenia Republiki Macedonii*, (w:) (red.) J. Czajowski, M. Grzybowski, *Parlamenty państw europejskich*, Kraków 2005.
7. Młynarska-Sobaczewska A., *Formy odpowiedzialności konstytucyjnej w Republice Macedonii*, (w:) (red.) S. Grabowska, R. Grabowski, *Formy odpowiedzialności konstytucyjnej w państwach europejskich*, Toruń 2010.

³² Art. 81 ust. 8 Konstytucji Macedonii. Zob.: A. Młynarska-Sobaczewska, *Prawo wyborcze na urząd prezydenta w Macedonii*, (w:) (red.) S. Grabowska, R. Grabowski, *Prawo wyborcze na urząd prezydenta w państwach europejskich*, Warszawa 2007, s. 132.

³³ Zob. W. Sokolewicz, *Art. 156 pkt 8*, (w:) (red.) L. Garlicki, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, T. II, Warszawa 2001, s. 8.

³⁴ W. Sokolewicz, *op. cit.*, s. 9.

8. Młynarska-Sobaczewska A., *Prawo wyborcze na urząd prezydenta w Macedonii*, (w:) (red.) S. Grabowska, R. Grabowski, *Prawo wyborcze na urząd prezydenta w państwach europejskich*, Warszawa 2007.
9. Pietrzak M., *Odpowiedzialność konstytucyjna w Polsce*, Warszawa 1992.
10. Rzegocki P., *Macedonia*, (w:) (red.) M. Barański, *Systemy polityczne państw Europy Środkowej i Wschodniej. Ustrój, organy władzy, partie polityczne*, Katowice 2005.
11. Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2007.
12. Sobczak J., *Sądy i trybunały*, (w:) (red.) W. Skrzydło, *Polskie prawo konstytucyjne*, Lublin 2005.
13. Sokolewicz W., *Art. 156 pkt 8*, (w:) (red.) L. Garlicki, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, T. II, Warszawa 2001.
14. Wojnicki J., *System konstytucyjny Macedonii*, Warszawa 2009.
15. Wojnicki J., *Zgromadzenie. Parlament Macedonii*, Warszawa 2008.
16. Zwierzchowski E., *Sądownictwo konstytucyjne*, Białystok 1994.
17. *Конституирање на Република Македонија како модерна правна држава (зборник на трудови)*, Скопје, Правен факултет, 1995.

STRESZCZENIE

Sabina GRABOWSKA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PREZYDENTA MACEDONII ZA DELIKT KONSTYTUCYJNY

Słowa kluczowe: konstytucja, odpowiedzialność prezydenta, delikt konstytucyjny

Tekst jest analizą macedońskich regulacji prawnych dotyczących odpowiedzialności konstytucyjnej prezydenta. Prezydent Macedonii za popełnienie deliktu konstytucyjnego odpowiada przed Sądem Konstytucyjnym. Wniosek w tej sprawie może złożyć grupa parlamentarzystów, a w stan oskarżenia stawia parlament. Jeśli Sąd Konstytucyjny uzna zasadność zarzutów przedstawionych w akcie oskarżenia, prezydent zostaje złożony z urzędu.

SUMMARY

Sabina GRABOWSKA

THE RESPONSIBILITY OF THE PRESIDENT OF MACEDONIA FOR CONSTITUTIONAL DELICT

Keywords: Constitution, the responsibility of the president, constitutional delict

The text is an analysis of the Macedonian legal regulations concerning the constitutional responsibility of the President. President of Macedonia for committing a constitutional delict is responsible before the Constitutional Court. The proposal in this regard may submit a group of parliamentarians and parliament puts indictment. If the Constitutional Court decides the merits of allegations made in the indictment, the president shall be deposited with the office.

NOTA O AUTORZE

Sabina Grabowska, dr hab. prof. nadzw. UR, kierownik Zakładu Nauki o Państwie, Prawie i Polityce Instytutu Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego, redaktor naczelna dwumiesięcznika „Przegląd Prawa Konstytucyjnego”, członkini Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego oraz Constitutional Law Journals Network, CLJN, autorka kilku monografii, kilkudziesięciu artykułów z zakresu prawa konstytucyjnego i systemów politycznych, redaktorka licznych monografii zbiorowych, organizatorka konferencji międzynarodowych i inicjatorka spotkań naukowych „Seminarium Badaczy Prawa Konstytucyjnego”.